

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΑΣΤΕΑΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ ΠΑΝΤΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΤΟΥ ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ «ΕΓΚΛΗΜΑ & ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ»

Τρίτη, 25 Απριλίου 2017

18:00-21:00

Αμφ. 2

Τίτλος Ταινίας: “This is England” [Αυτή είναι η Αγγλία] · Ημερομηνία κυκλοφορίας στο σινεμά: 27 Απριλίου 2007 (Ηνωμένο Βασίλειο) · Διάρκεια: 1 ώρ. 38’ · Σκηνοθεσία: Shane Meadows · Σημαντικότερα βραβεία: Καλύτερης Ταινίας & Καλύτερου Ντεμπούτου (στον Thomas Turgoose) στα Βρετανικά Βραβεία Ανεξάρτητου Κινηματογράφου (BIFA).

Εισήγηση: «Νεολαία και Ακροδεξιά: Υποκουλτούρες και Διαδικασίες Ριζοσπαστικοποίησης».

Εισηγήτρια: Ντόρα Γιαννάκη, Πολιτικός Επιστήμονας – Εμπειρογνώμονας Πολιτικών Ασφάλειας & Δικαιοσύνης, Υπ. Διδάκτωρ Εγκληματολογίας – Πάντειο Πανεπιστήμιο.

Υπόθεση της ταινίας: Η ταινία *This is England* εστιάζει στην ζωή της νεολαίας της εργατικής τάξης της Αγγλίας στις αρχές της δεκαετίας του '80 και, ειδικότερα, στην νεανική υποκοουλτούρα των σκίνχεντ (skinhead). Πρωταγωνιστής της ταινίας είναι ο Shaun Field, ένα δωδεκάχρονο αγόρι που έχει μετακομίσει πρόσφατα σε μια μικρή πόλη του βιομηχανικού βορρά και αγωνίζεται να διαχειριστεί τον θάνατο του πατέρα του στον πόλεμο των Falkland. Αρχικά, ο Shaun παρουσιάζεται να περιπλανιέται μόνος στους δρόμους του Yorkshire και να πέφτει θύμα εκφοβισμού από τους συμμαθητές του. Στην συνέχεια, όμως, εντάσσεται σε μια τοπική συμμορία νεαρών σκίνχεντ, όπου με την καθοδήγηση του Woody, του αρχηγού της ομάδας, ανακαλύπτει ένα διαφορετικό μοντέλο ζωής καθώς και μια νέα «ταυτότητα». Στο πλαίσιο αυτό, το αγόρι όχι μόνον αλλάζει ριζικά την εξωτερική του εμφάνιση – υιοθετώντας πλήρως τους αυστηρούς ενδυματολογικούς κανόνες της σκίνχεντ αισθητικής – αλλά προσαρμόζει και την συμπεριφορά του στις συνήθειες και πρακτικές των υπόλοιπων μελών της συμμορίας. Μια κρίσιμη στιγμή στην εξέλιξη της υπόθεσης είναι η εμφάνιση ενός παλαιού μέλους της συμμορίας, του Combo, ενός παραβατικού και μεγαλύτερης ηλικίας νεαρού, ο οποίος αφού αποφυλακιστεί επιστρέφει στην συμμορία φέρνοντας μαζί του ρατσιστικές και ξενοφοβικές ιδέες και αντιλήψεις που προέρχονται από το ιδεολογικό οπλοστάσιο του ακροδεξιού κόμματος *Εθνικό Μέτωπο* (National Front). Καθώς ο Combo ωθεί την συμμορία σε βίαιες συμπεριφορές εναντίον των τοπικών εθνικών μειονοτήτων θα τεθούν σημαντικά ηθικά διλήμματα για όλα τα μέλη, γεγονός το οποίο θα οδηγήσει τελικά στην διάσπαση της ομάδας. Κάποιοι θα ακολουθήσουν τον δρόμο της βίας και κάποιοι όχι, ενώ ο ήρωάς μας μέσα από τις έντονες εμπειρίες και τις δύσκολες επιλογές του θα μεταβεί, αν και κάπως πρόωρα, από την αθωότητα στην ωριμότητα.

Εγκληματολογικοί και κοινωνιολογικοί αναστοχασμοί πάνω στην ταινία:

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια – και ιδίως μετά την τρομοκρατική επίθεση της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στους Δίδυμους Πύργους της Νέας Υόρκης – η ακαδημαϊκή κοινότητα έχει επικεντρώσει τις προσπάθειές της στον προσδιορισμό των παραγόντων και των μηχανισμών της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγούν στον ισλαμικό ριζοσπαστισμό και την θρησκευτικά υποκινούμενη τρομοκρατία. Τούτη όμως η έμφαση στην θρησκευτική διάσταση της ριζοσπαστικοποίησης, οδηγεί συχνά στην υποβάθμιση της μελέτης άλλων σημαντικών εκφάνσεων του φαινομένου, όπως είναι η ακροδεξιά ή και η ακροαριστερή/αναρχική ριζοσπαστικοποίηση. Με αφορμή την προβολή της ταινίας *This is England*, θα αποπειραθούμε να ανοίξουμε μια συζήτηση για την περίπτωση της ακροδεξιάς ριζοσπαστικοποίησης. Μολονότι η εν λόγω ταινία αναφέρεται στην δεκαετία του '80, οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που οδήγησαν στην ανάδυση ακροδεξιών σχημάτων εκείνη την εποχή φαίνεται να υφίστανται σε μεγάλο βαθμό και σήμερα, γεγονός το οποίο αποτυπώνεται όχι μόνο στην σημαντική άνοδο της εκλογικής δύναμης των βρετανικών ακροδεξιών κομμάτων, αλλά και στην δραματική αύξηση των ρατσιστικών επιθέσεων και των εγκλημάτων μίσους εναντίον μειονοτικών ομάδων, ιδίως μετά το δημοψήφισμα για το Brexit. Πρόκειται για ένα φαινόμενο με διεθνείς διαστάσεις, αν αναλογιστεί κανείς πως μόνο στις ΗΠΑ, η ακροδεξιά ριζοσπαστικοποίηση αποτελεί την πιο θανατηφόρα μορφή βίαιου εξτρεμισμού στη

χώρα, δεδομένου ότι από το 1990 έως το 2012 έχουν καταγραφεί περίπου 4.420 βίαιες επιθέσεις από ακροδεξιούς εξτρεμιστές οι οποίες οδήγησαν στον θάνατο 670 ατόμων και στον τραυματισμό άλλων 3.053 ανθρώπων.

Όπως θα δούμε, η ριζοσπαστικοποίηση αποτελεί ένα ιδιαίτερα σύνθετο και πολυπαραγοντικό φαινόμενο: Δεν προκύπτει ποτέ από μία και μόνον αιτία, αλλά θα πρέπει να συνυπάρξουν ταυτόχρονα πολλοί και διαφορετικοί παράγοντες προκειμένου ένα άτομο να ριζοσπαστικοποιηθεί και να οδηγηθεί στην «αγκαλιά» μιας εξτρεμιστικής οργάνωσης. Παρότι δεν υπάρχει ένα σταθερό κοινωνικοδημογραφικό προφίλ για τα άτομα που ριζοσπαστικοποιούνται, εντούτοις υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι ορισμένα χαρακτηριστικά της εφηβείας/νεότητας καθιστούν τους νέους πολύ πιο εύκολο στόχο στρατολόγησης από εξτρεμιστικές (και γενικά, παραβατικές) οργανώσεις, σε σύγκριση με άλλες ηλικιακές ομάδες.

Στο πλαίσιο της προβολής της ταινίας *This is England*, θα προσπαθήσουμε να επεξεργαστούμε το φαινόμενο της ακροδεξιάς ριζοσπαστικοποίησης των νέων σε τρία επίπεδα:

- Θα αποσαφηνιστεί το περιεχόμενο βασικών εννοιών, όπως «ριζοσπαστικοποίηση», «(βίαιος) εξτρεμισμός» και «τρομοκρατία», ενώ θα περιγραφούν – αν και σε πολύ αδρές γραμμές – ορισμένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της ακροδεξιάς ιδεολογίας.
- Θα γίνει αναφορά σε συγκεκριμένες εγκληματολογικές θεωρίες που μπορούν να ερμηνεύσουν το φαινόμενο της ένταξης των νέων σε παραβατικές ομάδες (συμμορίες) ή/και σε ομάδες εξτρεμιστικού χαρακτήρα (π.χ. θεωρίες του κύκλου της ζωής, γενική θεωρία της έντασης, κλπ.).
- Θα εξεταστεί ο ρόλος των νεανικών υποκοουλτούρων γενικά, αλλά ιδίως αναφορικά με τις διαδικασίες ριζοσπαστικοποίησης, με έμφαση στην περίπτωση της υποκοουλτούρας των σκίνχεντ στην Βρετανία.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία:

Ξενόγλωσση

Agnew, R. (1992). 'Foundation for a General Strain Theory of Crime and Delinquency', *Criminology*, 30 (1): 47-76.

Agnew, R. (2010). 'A General Strain Theory of Terrorism', *Theoretical Criminology*, 14 (2): 131-153.

Bigo, D., Bonelli, L., Guittet, E.P. & Ragazzi, F. (2014). *Preventing and Countering Youth Radicalization in the EU*. Brussels: European Parliament.

Bjorgo, T. (2005). 'Reducing Recruitment and Promoting Disengagement From Extremist Groups: The Case of Racist Sub-Cultures'. Στο: Benard, C. (επιμ.) *A Future for the Young. Options for Helping Middle Eastern Youth Escape the Trap of*

Radicalization, Working Paper, National Security Research Division,
http://www.rand.org/pubs/working_papers/WR354.html

Cohen, A.K. (1955). *Delinquent Boys: The Culture of the Gang*. New York: Free Press.

Cohen, P. (1997). 'Subcultural Conflict and Working-Class Community'. Στο: Gelder, K. & Thornton, S. (επιμ.), *The Subcultures Reader*. London and New York: Routledge.

Della Porta, D. & LaFree. G. (2011). 'Processes of Radicalisation and De-Radicalisation', *International Journal of Conflict and Violence*, 6 (1): 4-10.

Farrington. D. (2003). 'Developmental and Life-Course Criminology: Key Theoretical and Empirical Issues – The 2002 Sutherland Award Address', *Criminology*, 41 (2): 222-256.

Farrington, D. (2005). 'Childhood Origins of Antisocial Behavior', *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 12: 177-190.

Hafez, M. & Mullins, C. (2015). 'The Radicalization Puzzle: A Theoretical Synthesis of Empirical Approaches to Homegrown Extremism', *Studies in Conflict & Terrorism*, 38 (11): 958-975.

Hall, S. & Jefferson, T. (2006). *Resistance Through Rituals – Youth Subcultures in Post War Britain*. Second Edition. London and New York: Routledge.

Hebdige, D. (1979). *Subculture. The Meaning of Style*. London and New York: Routledge.

Merton, R. (1938). 'Social Structure and Anomie', *American Sociological Review*, 3 (Oct): 672-682.

Night, N. (1982). *Skinhead*. London, New York & Sydney: Omnibus Press.

Ελληνόγλωσση

Γεωργιάδου, Β. (2008). *Η Άκρα Δεξιά και οι Συνέπειες της Συναίνεσης*. Αθήνα: Καστανιώτης.

Γιαννάκη, Ν. & Πάνος, Δ. (2017). «Από την Ριζοσπαστικοποίηση στον Βίαιο Εξτρεμισμό και την Τρομοκρατία: Επίπεδα Ανάλυσης, Θεωρητικές Προσεγγίσεις και ο Ρόλος του Διαδικτύου». *Επιστήμη και Κοινωνία: Επιθεώρηση Πολιτικής και Ηθικής Θεωρίας*, 35: 103-133.

Ζαραφωνίτου, Χ. (2004). *Εμπειρική Εγκληματολογία*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Hainsworth, P. (2004). *Η Ακροδεξιά. Ιδεολογία-Πολιτική-Κόμματα*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

Κουράκης, Ν. (1999). *Έφηβοι Παραβάτες και Κοινωνία*. Αθήνα – Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλας.

Melzer, R. & Serafin, S. (2014). *Ο Δεξιός Εξτρεμισμός στην Ευρώπη*. Αθήνα: Πόλις.

Mudde, C. (2011). *Λαϊκιστικά Ριζοσπαστικά Δεξιά Κόμματα στην Ευρώπη*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.

Σπινέλλη, Κ.Δ. (2005). *Εγκληματολογία – Σύγχρονες και Παλαιότερες Κατευθύνσεις*. Αθήνα: Αντ. Ν. Σάκκουλας.

Φαρσεδάκης, Ι. (2005). *Στοιχεία Εγκληματολογίας*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.